

r alltså ett slags »abc-bok», som med all sannolikhet är samman-
ttad af en älfvalsbo, och som i några fall, se fig. 1 och 2, full-
ständigare den af Seminariet för nordisk språkforskning uppställda
kronologiska tabellen öfver dalrunornas olika former (Fornvännen
1906, h. 2).

Stickan är täljd af björkträ, 24 cm. lång och högst 1,9 cm. bred
samt tillvaratagen för Nordiska Museets samlingar af doktor A.
Hazeliuss gode vän och nitiske skaffare, hemmansägaren Bud Erik
Olsson i Vinäs, Mora.

P. G. W.

Torpet Sola, Mellösa socken, Villåttinge härad, Södermanland.

Något väster om byn Sörtorp, ungefär halfvägs emellan Mellösa
kyrka och Hellefors bruk, ligger ett torp kalladt Sola,¹ som äges

Fig. 1. Torpet Sola,
Mellösa sn, Villåttinge hd, Södermanland.

gemensamt af fem bönder i Mellösa by. Detta torp kan anses vara
en god representant för äldre, mindre boningshus i trakten.

¹ Uppmätningarna och ritningarna äro utförda af författaren under en för Nordiska
Museets räkning företagen studiefärd.

Ser man på grundplanen, finner man ett knuttimradt nästan kvadratisk rum med ingång på ena gäfvägg. Dess golf är af bräder. Utanför ingången skjuter taket fram som en sval, ytterst uppburet af tvänne hörnstolpar. Hela svalen, som har ett något

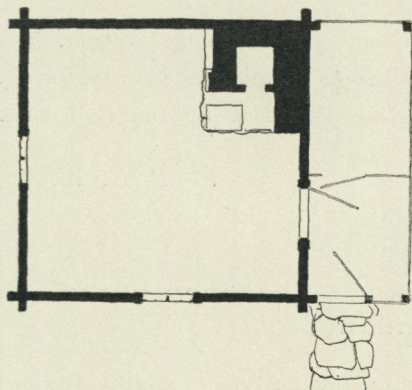

Fig. 2. Plan af torpet Sola.

lägre liggande brädgolf än stugan, är inbygd med stående plankor, och äro mellanrummen mellan dem icke på något sätt tätade. Plankornas öfre och nedre ändar äro spikade fast på botten-syllarna och väggbanden, se fig. 3. Ingången till svalen är belägen på husets ena långvägg, se fig. 2. Utanför dörren äro några större stenar lagda som en primitiv trappa upp till denna.

De knuttimrade stockarna äro bilade, och på den öfverliggande stockens undersida är en urskälning, s. k. meddrag, se snitt å fig.

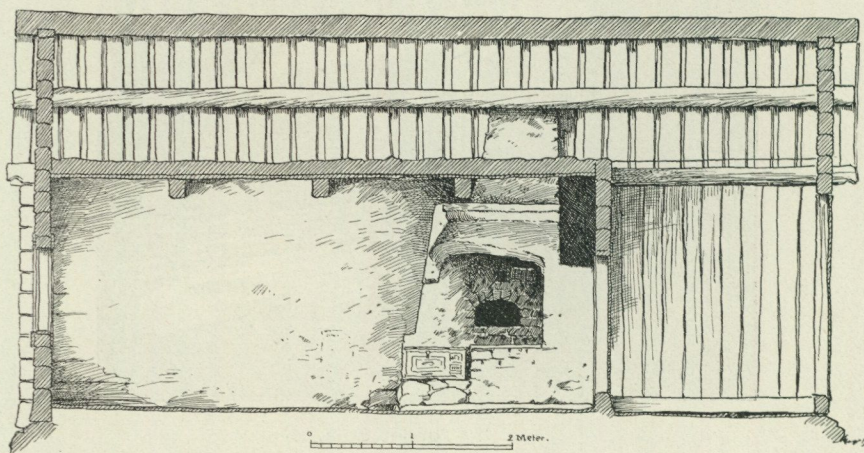

Fig. 3. Längdsnitt af torpet Sola.

3 och 4. Syllarna äro betydligt gröfre än de öfriga stockarna och försedda med vattennäsa. Långväggarnas syllar och väggband äro framdragna till svalens yttersida.

Fönsterna äro två, det ena i gafveln och det andra i främre långväggen, båda försedda med små rutor.

Af de bägge tvärsnitten framgår takkonstruktionen rätt tydligt. Stugan är försedd med innertak, s. k. paneltak. Tre inifrån synliga stockar, gående tvärs öfver rummet, uppbära plankbeklädningen. Ofvanpå denna ligger fyllning. Svalen saknar innertak, och utemot denna öppnar sig vinden till hela sin bredd, se fig. 3.

Yttertaket uppbäres af trenne grofva åsar: en kroppås och två sidoåsar. Direkt på dessa äro spikade plankor, som äro belagda

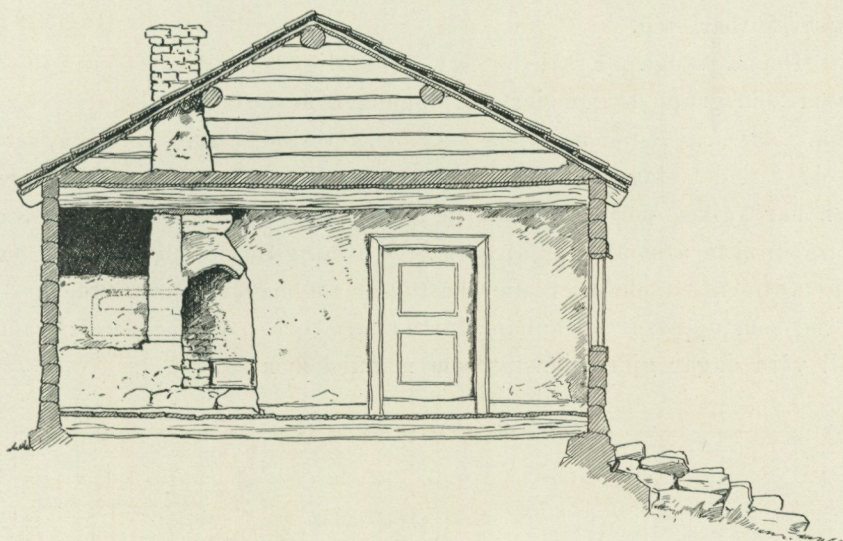

Fig. 4. Tvärsnitt af torpet Sola.

med enkelkupiga tegel. Gafvelröstena äro utfyllda med stockar af samma groflek som väggarnas. Vindskebräderna äro två öfver hvarandra på hvar gafvel.

Stugans eldstad är förlagd i hörnet till höger om dörren, när man kommer in. Den är en kombination af en öppen, med skorsten försedd spis och en bakugn. Bottnen är byggd af gråsten, det öfriga af tegel. Den ursprungliga härden ligger endast 30 cm. öfver stuggolfvet. På denna är sedan ställd en järnspis, liksom de flesta i trakten från det närbelägna järnbruket. I jämnhöjd med denna är

sedan den nuvarande hårdplanen uppmurad. Spiskappan är af en i trakten synnerligen vanlig form. Skorstenen går upp nedom sidoåsen och ligger således långt ned på taksluttningen. Bakugnen upptar utrymmet mellan härden och bakre långväggen, men går ej ut genom väggen. Den nuvarande ugnen af tegel har nyligen ersatt en äldre, troligen af annat material; gråstensgrunden skjuter fram utanför muren i ugnens bottenplan. Ugnens form är den för trakten moderna med 2 från dess bakre hörn gående dragkanaler, som löpa samman midt öfver ugnen för att sedan i den gemensamma kanalen utmyнна öfver ugnöppningen. Dragkanalen är försedd med en i en fals skjutbar sten.

Denna stuga är således ett synnerligt primitivt boningshus inom den grupp byggnader, där ingången är förlagd till gafvelväggen. Äfven eldstadens plats — men ej dess form — för tanken osökt till det slag af eldhus, som äro vanliga äfven i dessa trakter och här kallas »pörten», på andra håll bastur. Dessa anses ju också vara direkta afkomlingar af primitiva boningshus (eldhus). Här ha vi tydligen en eldhuset eller bastun-pörtet mycket närstående husform, som upptagit en annan eldstadsform och i denna gestalt fram till våra dagar gjort tjänst såsom människoboning.

D. Ljungdahl.

Borgerlig rumsinteriör från 1798.

Omstående bild, fig. 1, som återger det i akvarell utförda originalet i ungefär half storlek, är en rumsinteriör från sadelmakareäldermannen Johan Rosenlinds hem Qv. Caron 2, Lilla Nygatan 22 i Staden mellan broarna i Stockholm. Rummet är inredt i ett åtskilligt äldre hus, så att dess form är väl knappast den af tiden mest omtyckta, men eljest är bilden synnerligen upplysande för tidens smak. Till höger se vi den plana kakelugnen af Rörstrands tillverkning ställd öfver hörn. Det lilla man ser af mönstret visar, att det är ett af dem, som voro mycket omtyckta under öfvergångs-